

..... Σ Η Μ Α

Ο.- 'Ακοῦτε τῇ λαογραφικῇ μας ἐπιπομπῇ " Ποντιακοὶ ἀντίλαλοι ", πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης. Στὴ λύρα ὁ ἴδιος. Μουσικὴ ἐπιμέλεια 'Ηρακλῆ Κοιοζίδη.

..... τό σῆμα σβήνει

Φίλοι ἀκροαταί, κατὰ καιροῦς μᾶς δίνεται ἡ δυνατότητα, καί ἐπισκεπτόμαστε τὰ Ποντιακά μας χωριά, ὅπου συναντοῦμε συμπατριῶτες μας, συνομιλοῦμε μαζί τους, πρό παντός μέ γέρους καί γριές, πάνω σέ λαογραφικά θέματα. Οἱ ζωντανοὶ φορεῖς ὁμορφῶν Ποντιακῶν παραδόσεων, μᾶς ὑποδέχονται μέ καλωσύνη καί μᾶς ἀποκαλύπτουν τὸν εὐγενικό τους ψυχικό κόσμο, μᾶς μιλοῦν γιὰ παλιές ιστορίες καί ἔθιμα, γιὰ ὁμορφες παραδόσεις, μᾶς ἀφγοῦνται χαρές καί λαχτάρεις ἀπὸ μιὰ ζωὴ, πού δέν ὑπάρχει πιά, μὰ ζῇ στὴν ψυχὴ μας, ἡ γλυκειὰ ἀνάμνησί της.

Εἴχαμε, λοιπόν, τὴν καλὴ τύχη, νὰ φιλοξενηθοῦμε στὸ χωριό Ποντοκώμη, τῆς Κοζάνης. Τὸ χωριό συγχρονισμένο ἀπὸ κάθε ἄποψη, 'Απὸ τὴν 21ην Μαΐου 1958, τὸ χωριό ἠλεκτροφωτίζεται. 'Απέχει ἀπὸ τὴν Κοζάνη 14 χιλιόμετρα. Συνδέεται μ' αὐτὴν μέ τακτικὴ συγκοινωνία, καθὼς καί μέ τὴν Πτολεμαΐδα. Οἱ κάτοικοι ἀπασχολοῦνται κυρίως μέ τὴ γεωργία, καθὼς καί μέ λίγη κτηνοτροφία.

'Αλλά ἂς ἀκούσωμε ἓνα τραγουδάκι καί ἔπειτα συνεχίζομε.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Εὐγενικοὶ γέροντες, μέ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἐξαίρετο Φραγματέα τῆς Κοινοτήτος κ. Μαυροματίδην, μέ πολλὴ προθυμία, ἀνταποκρίθησαν στὴν ἐπιθυμία, πού εἴχαμε, νὰ μᾶς δώσουν ὠρισμένες πληροφορίες, γύρω ἀπὸ τὴ ζωὴ τους.

Οἱ Ποντοκωμῖτες προέρχονται κυρίως ἀπὸ τὴν περιοχὴ Κάρς. 'Απὸ τὸ σύνολον τῶν τετρακοσίων οἰκογενειῶν ἐδῶ, οἱ 334 εἶναι Καρσιῶτες. 'Απεσπλήδες 30 οἰκογένειες, 'Ατάπαζαρηδες 15, Μικρασιᾶτες 11 καί ντόπιοι Κοζανῆτες 10.

Ρωτήσαμε τοὺς συνομιλητές μας γιὰ δύο βασικά ἔθιμα τῆς ἀλησμόνητης Πατρίδος. Τὸ πρῶτο ἀφοροῦσε τὸ γάμο. Μᾶς βεβαιώνουν, πῶς στὴν Ποντοκώμη ὁ γάμος γίνεται, ὅπως ἀκριβῶς καί στὰ χρόνια τὰ παλιά. Θελήσαμε, νὰ διατυπώσωμε τὴν ἀπορρᾶ μας, γιὰ τὸ πῶς τὰ ἔθιμα τοῦ γάμου, κρατοῦνται

καί συνεχίζονται μέ τόσο ένδιαφέρον. Καί ή άπάντηση ήταν: " Τά έθιμα αύτά είναι τά πιό ζωντανά ". 'Η κάθε οίκογένεια, όταν κάνη ένα γάμο, νιώθει τήν μεγαλύτερη χαρά καί έπομένως δέν μπορεί νά χαλάση κανένα έθιμο τοῦ γάμου, δέν θέλει νά παραβιάση καθόλου καμμιά συνήθειά του, πού έχει τόση όμορφιά.

Φυσικά ή ικανοποίησή μας ήταν άπόλητη. Νιώθουμε, στ' αλήθεια, μιά έξαρση στήν ψυχή μας, μιά συγκίνηση καί χαρά μαζί, όταν παρακολουθοῦμε ένα Ποντιακό γάμο. 'Η κάθε λεπτομέρειά του έχει τόση χάρη καί κρύβει τόση όμορφιά. Παρακολουθεῖς τόν διάλογο άπό τή μιά μεταξύ τῶν ανθρώπων τῆς πλευρᾶς τοῦ γαμπροῦ, κι' άπό τήν ἄλλη τῆς νύφης, τήν ὥρα, πού θά τήν βγάλουν άπό τό σπιτικό της, καί αἰσθάνεσαι μιά ψυχική ανάταση, μιά βαθειά ικανοποίηση, γιά τή μεγάλη τιμή, πού μέ εἰλικρίνεια, κάνουν στή νύφη καί τό γαμπρό, στά πεθερικά, ἄλλά καί σ' ὅλους τούς καλεσμένους.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Τό δεύτερο έθιμο, πού συζητήσαμε μέ τούς ἀγαπητούς μας φίλους άπό τήν Ποντοκώμη, έχει κοινωνικό περιεχόμενο. Τό έθιμο αυτό ρυθμίζει τή ζωή τοῦ λαοῦ σέ κρίσιμες ὥρες. Εἶναι ή ἐγκατάλειψη τοῦ πάθους τοῦ θυμοῦ σέ ὥρα κίνδυνου. Πιάνει ή βροχή καί τό ἄλῶνι τοῦ τάδε κοντεύει νά καταστραφῇ. 'Ο θυμωμένος γείτονας, τήν κρίσιμη αὐτή στιγμή, θά βάλῃ κατά μέρος τόν θυμό καί θά τρέξῃ, γιά νά σώσῃ τό σῆμα, πού ἀπειλεῖται άπό τή βροχή. Πρός τό καθήκον αὐτό ὁδηγεῖται άπό τή συναίσθηση, ὅτι ἐκτελεῖ θεία 'Επιταγή. Λέει χαρακτηριστικά:

" 'Ας ἔν γιά τό χατῆρ' τή παιδιά' άτ. Τό φωμίν τή παιδί άτ γλητῶνομε. 'Αμαρτίαν ἔν ν' ἀποθᾶνε ἄς σήν πείναν " .

Πόση ἀνθρωπιά! Τί ἀνώτερη σκέψη! 'Απέραντη ψυχική εὐγένεια. 'Ιδού, λοιπόν, οἱ όμορφιές τοῦ ψυχικοῦ πολιτισμοῦ, πού μᾶς κληροδοτεῖ ή Παράδοση.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Αἰσθανόμαστε τήν ὑποχρέωση, νά εὐχαριστήσωμε τούς φίλους μας Ποντοκωμῖτες, πού μᾶς βοήθησαν στή λαογραφική μας προσπάθεια. Σέ ἄλλη μας ἐκπομπή, θά παρουσιάσωμε τά τραγούδια, πού καταγράψαμε άπ' ἐδῶ. Στήν ἐρχόμενη ἐκπομπή μας, θά ἀσχοληθοῦμε μέ τό χωριό 'Αλωνάκια, ὅπου κατοί-

κοῦν Ματσουκᾶῖοι. Τό ὑλικό, πού συγκεντρώσαμε ἀπ' ἐδῶ, εἶναι σημαντικώτατα καί ἀπό ποιοτική καί ἀπό ποσοτική ἄποψη.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ἐδῶ κλείνει ἡ ἐμπομπή μας. Μαζί σας καί πάλι τήν ἐρχόμενη ἐβδομάδα, αὐτή τήν ὥρα.

..... Σ Η Μ Α

Ἀκούσατε τή λαογραφική ἐμπομπή τοῦ σταθμοῦ μας:

" Ποντιακοί ἀντίλαοι " , πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης. Στή λύρα ὁ ἴδιος.

Μουσική ἐπιμέλεια Ἡρακλῆ Κοκοζίδη.

..... τό σῆμα σβήνει